

Mokřadní centrum Kančí obora

Historický exkurz

V důsledku vodohospodářských úprav v 70. a 80. letech minulého století byla niva řeky Dyje vyloučena z přirozených korytotvorných procesů. Zahloubením, napřímením a ohrázováním došlo k výraznému poklesu hladiny podzemních vod, které se výrazně především negativně odráželo na zvodnění tůní v lužním lese. V Kančí oboře byl vlhkostní režim současně nepříznivě ovlivněn i jímáním podzemních vod jako zdroje pitné vody pro obec Lednici a město Břeclav. Negativně se tento stav ještě výrazněji projevil v suchých letech 1989-93. Naštěstí se tento trend podařilo začátkem 90. let minulého století odvrátit a to provedením revitalizačních opatření. V Kančí oboře byl v letech 1991 - 1996 nově vybudován revitalizační systém kanálů o celkové délce 21,6 km s vodní plochou 6,5 ha. Společně s dalšími stálými a periodickými tůněmi dosahuje vodní plocha při plném zvodnění celkem 20 ha. Celý systém je napájen vodou ze Staré Dyje u Janova hradu.

Provedením revitalizačních opatření byla sice vrácena hladina na „původní“ úroveň a bylo tak možné uměle simulovat a obnovit hydrologický režim před provedenými vodohospodářskými úpravami, ale to co je pro lužní lesy neméně důležité navráceno nebylo a pravděpodobně v dohledné době nebude. Jedná se o přirozené rozlivy, které území zasahovaly i několikrát do roka. Korytotvorné procesy (erozní a akumulární činnost) jsou pro zachování rozmanitých vodních biotopů velice zásadní. Proudící voda na některých místech unášený materiál ukládala a na místech, kde proud byl silnější, docházelo k erozi a vytváření nových terénních depresí (tůní) a omlazování tůní starých (odnosem bahna a spadaného listí). Byl tak zajištěn přirozený management tvorby a zániku vodních ploch. V lužním lese se díky přirozeným procesům vyskytovaly vodní plochy v různém stupni sukcese. Trend postupného sukcesního vývoje (stárnutí tůní – zazemňování) byl provedenými revitalizačními úpravami částečně zbrzděn, ale v současnosti je to už více jak 15 let, co bylo provedeno pročištění a vytvoření nových vodních biotopů. Stávající biotopy stárnou a postupně zanikají a především v jarním období není zajištěna dostatečná doba zvodnění pro vývoj řady druhů obojživelníků.

Z tohoto důvodu je nutno pro zachování stanovištní diverzity vodních biotopů přistoupit k aktivnímu managementu tvorby nových a obnovy starých tůní.

Cíl záměru

Hlavním cílem je aktivním managementem nahradit absenci přirozených korytotvorných procesů a to především tvorbou nových a obnovou starých (zazemněných) tůní, na které jsou svým životním cyklem vázány řady živočichů a rostlin ekosystému lužního lesa.

Stávající stav lokality

Zájmová lokalita se nachází v pravobřežní inundaci řeky Dyje mezi Břeclaví a Lednicí na katastru obce Lednice. Pozemky jsou dle katastru nemovitostí vedeny jako trvalý travní porost. Skutečnost je však taková, že pozemky byly pravděpodobně od provedených vodohospodářských úprav (vyloučení pravidelných záplav) využívány k zemědělským účelům jako orná půda. V posledních letech se na lokalitě výrazně projevilo zamokření v důsledku výstavby bobří hráze (viz přiložená fotografie) situované na vodním kanále parc.č. 2230/2 (viz mapový zákres). V současnosti se jedná o několik let neobhospodařované pozemky postupně zarůstající ruderní vegetací. Největší z pozemků parc.č. 2233/10 s rozlohou 2,14 ha je ve vlastnictví Lesů ČR s.p. a ostatní pozemky v soukromém vlastnictví.

Zájmová lokalita - pohled z pozemku parc.č. 2233/8 severním směrem, foto: Filip Šálek, březen 2011

Bobří hráz na vodním kanále, foto: Filip Šálek, červenec 2011

Popis navrženého opatření

Opatřením by měla být vybudována soustava tůní a to především na pozemku ve vlastnictví Lesů ČR s.p. a to z důvodu jednoduššího majetkoprávního vypořádání a administrace žádosti o dotaci.

Tůň jsou rozčleněny do tří kategorií podle hloubek. Mělké tůň s periodicky zvodnělou hladinou s hloubkou max. 0,5 m, středně mělké tůň s trvale zvodnělou hladinou s hloubkou max. 0,9 m a hluboké tůň s trvale zvodnělou hladinou s hloubkou max. 1,5 m. Nově vzniklé vodní plochy je vhodné ponechat bez rybí obsádky (nebudou sloužit k chovu ryb) a bez napojení na stávající soustavu tůní a vodních kanálů. Při budování tůní je velice důležitým pravidlem jejich proměnlivost a členitost hloubek a samotných břehů, které by měly mít poměry sklonů v rozmezí 1:3 až 1:20.

Dalším vhodným opatřením by bylo vybudování mělkých tůní v příbřežních partiích vodního kanálu a stávající tůň KO 24 (viz mapová příloha a fotografie) na pozemcích v soukromém vlastnictví. Jedná se v současnosti o podmáčené lokality s malou hloubkou vody, která nezaručí úspěšný vývoj nakladených vajíček a pulců obojživelníků. V neposlední řadě by bylo vhodné opatření rozšířit i mimo zájmovou lokalitu a obnovit zazeměné tůň v celé Kančí oboře. Například se může jednat o obnovení tůň KO C (viz mapová příloha a fotografie).

Tůň KO 24 - foceno ze západního břehu, foto: Filip Šálek, březen 2011

Celkový pohled na zazeměnou tůň KO C, foto: Filip Šálek, duben 2011

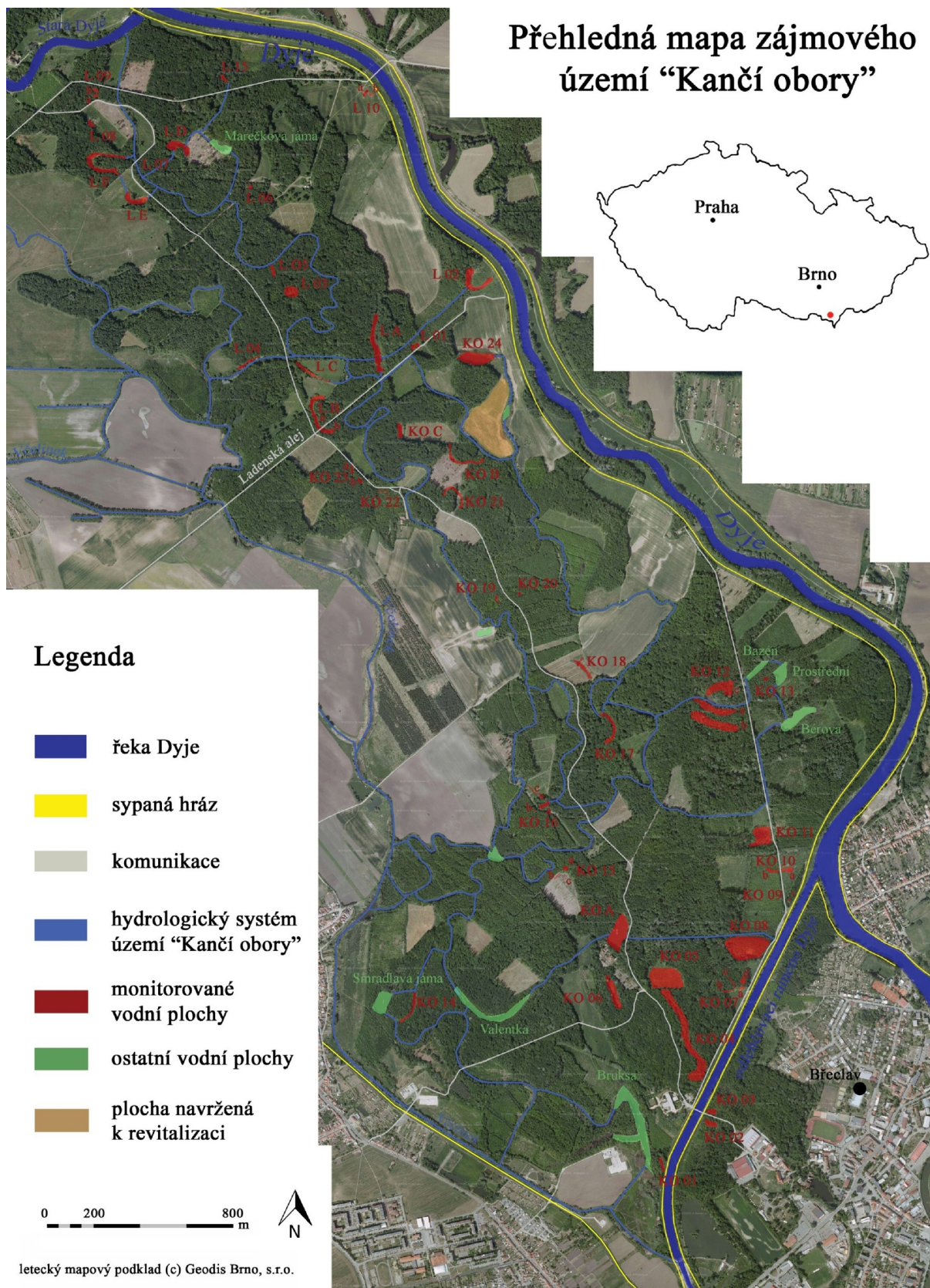
Detail zvodnění tůně KO C, foto: Filip Šálek, duben 2011

Zdroj financí

K realizaci opatření „Mokřadní centrum Kančí obora“ se jako nejvhodnější jeví využít dotačního programu OPŽP oblast podpory 6.4 Optimalizace vodního režimu krajiny, kde výše dotace na opatření tvorby mokřadů a tůní je 100 % z celkových uznatelných nákladů. Nejbližší výzva k předkládání žádostí o dotaci dle harmonogramu by měla být září až říjen 2012.

Vypracoval:
Filip Šálek 5.1.2012

Přehledná mapa zájmového území “Kančí obory”

Mokřadní centrum Kančí obora

- periodické tůňe s max. hloubkou 0,5 m
- trvale zvodnělá tůň s max. hloubkou 0,9 m
- trvale zvodnělá tůň s max. hloubkou 1,5 m
- ostrov
- pozemek ve vlastnictví LČR s.p.
- bobří hráz

0 20 40 60 80 100 120 140 m

